

КИЇВСЬКИЙ ЛІТЕРАТУРНО-МЕМОРІАЛЬНИЙ БУДИНОК-МУЗЕЙ Т. ШЕВЧЕНКА Відкрито 1928, від 1966 — філія *Національного музею Т. Шевченка*, від 1970 — під держ. охороною як пам'ятка історії та культури. Розташ. у дерев'яному одноповерховому будинку з мансардою, що належав чиновнику І. Житницькому. Спорудж. 1835 на колиш. Козиному болоті (нині провулок Шевченка, № 8а), де від весни 1846 до арешту 5 квітня 1847 мешкав Т. Шевченко із друзями — поетом О. Афанасьєвим-Чужбинським і художником М. Сажиним. Тут він розпочав роботу над серією малюнків для альбому «Види Києва», упорядкував рукописну зб. «Три літа», написав балади «Лілея» і «Русалка», був співроб. Археогр. комісії, брав участь у діяльності Кирило-Мефодіїв. братства. 1925 на приміщенні встановлено мемор. дошку. За проектом та під керівництвом **В. Кричевського** 1925–27 проведено ремонт і реставрацію будівлі, розроблено художні проекти кімнат. Під час 2-ї світової війни найцінніші експонати евакуйов. до м. Новосибірськ (РФ); значну частину колекції, пограбовану німцями, знищено під час бомбардування м. Познань (Польща). Деякі експонати, вивезені 1943 дир. А. Терещенком до США, 2006 повернено в Україну. 1944 відновлено роботу музею. 1969–73 проведено реставрац. роботи під керівництвом Р. Бикової та М. Гайдучок, створено експозицію «Три приїзди Тараса Шевченка в Україну». Після реставрації 1992–95 під керівництвом О. Шевченко створ. експозицію «Тарас Шевченко в Києві». Відтворено кімнату і художню майстерню, експонують особисті речі: парусиновий костюм, сорочки часів заслання поета та

подаров. сестрою Яриною, ручки, пера, чорнильниця, кавник, баклажка, подаров. М. Костомаровим люлька, маляр. і гравірувал. приладдя. На тер. садиби 1946 встановлено погруддя Кобзаря (скульпторка **Г. Петрашевич**). У фонд. колекції (бл. 10 тис. од.) — мемор. речі Т. Шевченка, його офорти, автографи, фотографії, першодруки творів, твори М. Сажина, ін. художників, гравюри, світлини, рукописи, книги, твори декор.-ужитк. мистецтва, меблі 19 ст. У музеї проводять огляд. і темат. екскурсії, лекції, конф., темат. вечори, творчі зустрічі, виставки за матеріалами фонд. колекції, вернісажі сучас. художників та майстрів нар. творчості. Перший дир. — **В. Міяковський** (1928–29), серед кер. музею — **М. Мацапура**, **Д. Красицький**, **П. Білецький**, від 2012 — **Н. Орлова**.

Рекомендована література

1. Кричевський В. Будинок, де жив Т. Г. Шевченко у Києві // Україна. 1925. № 1–2;
2. Будинок-музей Шевченка: Путівник. К., 1929;
3. Будинок Т. Г. Шевченка // Нове укр. слово. 1941, 23 груд.;
4. Літературно-меморіальний будинок-музей Т. Шевченка в Києві: Фотопутівник. К., 1979;
5. Літературно-меморіальний будинок-музей Тараса Шевченка в Києві: Буклет. К., 2003;
6. Карпенко О. Будинок, де жив Тарас Шевченко // Наук. світ. 2009. № 2.

О. В. Карпенко, О. Г. Сьомка

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Київський літературно-меморіальний будинок-музей Т. Шевченка / О. В. Карпенко, О. Г. Сьомка // *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2012. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-11334>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).